

Megtalált menny

KIRÁLY LEVENTE: PERGAMEN

A megtalált Ígélet Földjén járunk Király Levente színvonalas, *Pergamen* című verseskötetének olvasásakor. A Paradicsom szemhatára által látjuk át a létező világot. A könyv lírai énje nem társadalmi, nem lélektani, hanem spirituális. Alakváltoztatásai az egyetlen egyetemességből erednek, és oda is térnek vissza. Nem a személyiség, nem a személyesség, hanem a végtelen arcai tűnnek fel, a végtelené, ami alapvetően egy. Király Levente könyve a megtalált transzcendens boldogságról szól. Műfajilag leginkább az orákulum példabeszédeihez sorolnám a szövegeket, tehát nem a zoltárok imáadását és dicséretét, és nem a tanúságtevő kérügma megszólalásait olvashatjuk, a rítusnak nem az áldozati, hanem kinyilatkozató, inkább tanító részéhez tartozó apokrif tanokként. A szakrális szövegek válfajai közül nem az ítélet, hanem az üdv. Nem a keresés, hanem a megérkezés könyve. Megtalált menny. Ebben a horizontban természetes, hogy nincs helye a hasadásos jellegű iróniának. A kimondás érvénye megfellebbezhetetlen a művekben.

Nézzük az irodalomtörténeti kontextust. Az univerzális ideológiák, a „nagy elbeszélések” széthullására két válasz is érkezett az időben. Az egyik a permanens viszonylagosítás dekonstrukciója, amely az iróniát terjesztette ki, a másik válasz egy bezárkózó „törzsi” szemléleté. Úgy tűnik, az első felelet a kilencvenes években volt meghatározó, Akkoriban – szemben a tragikumot és katarzist kultusszá növelő korábbi évekkel, mikor inkább kivétel nélkül sírós arcokkal távozott a közönség egy irodalmi est után – szinte csak nevető arcot láthattunk. Az ezredforduló után sokan deficiteseznek érezték a világtapasztalatra adott dekonstruktív, ironikus, „nevetős” választ, újra előtérbe kerültek a komoly egzisztenciális tétek, emellett talán a második, a „törzsies”, bezárkózó tendencia erősödött fel a jelentésképzésben. Ez azonban egyre inkább belterjességgel fenyeget, veszélyeztetve az esztétikai tapasztalatra jellemző nyitottságot. Király Levente valószínűleg ezért támasztja fel a spirituális művészet szemlélet végtelenségét. „Mi már, túl rettegésen, / túl félelmeinken, / azt keressük, ami tiszta, / amiből nem az elmúlás / bűze árad.” (*Gyönyörök kertje*)

Az emberi lét alapvetően korlátok között van, a szerző ledönti ezeket a korlátokat, a végtelenség személytelensége átzúdul, a személyiség hagyományos volta megszűnik, archetípusok bukkannak fel, majd merülnek alá. Angyalok hoznak sejtelmes híreket, utalnak a nagy egészre, amit csak az állandóan érkező apokalipszist hirdető költeményekkel lehet kimondani. Az emberi viszonyokkal kapcsolatos és természeti képek mindig a transzcendentálisban összpontosulnak, éteri magasságba kerülnek. A pszichoanalitika hermeneutikájából nézve egy ismeretlen apa képe is magyarázhatja a felsőbbrendű én totalizáló végtelenségét. Amelynek legfontosabb tulajdonsága az időtlenség. Az időtlenség tükrében szemléli és értelmezi önmagát az időbeliség. Önszemléletben – Triptichon-én, szerelmi kapcsolat – Perseidák, világszemlélet – Léthe zöld-arany vize. A jelző Goethe *Fausztjára* is utalhat, „zöld az élet aranyfája”, Király Leventénél a halál peremén folyó felejtés adja a lét spirituális lényegét, nem az élet. Az időtlenség az értelmezésből ered, s utóbbi

a nem-léthez kapcsolódik. Ezért, hogy a sugárzóan ragyogó képeknek mégis árnyjáték jellege van. Az olvasó azon töpreng, a ragyogó napfény nem a lidérc fénye-e. „Kitárta aklok ajtaját, / a nyáj a nyármeleg tetők felett, / ma éjjel égi tó fürösztí porfehér nyomát, / de kóborolni nem lehet, / csaholnak őrhelyük felől a füstkuttyák. / A gazda ott fütyülve alszik el, / ha dallamán a sok szelíd eszű / az ég felé lohol. / Maholnap újra visszatér / a Léthe zöld-arany vizén.” (*Kitárva aklok*)

Nincsenek preferált világvallások a kötetben, hanem olyan fölöttes struktúra vezérli mindet, amelynek alapvető kódja maga a végtelen. Leginkább a New Age világképe a jellemző. A mitologikus témáknak nem történeti, nem nyelvi, hanem metafizikai szerepük van. A fikció terében alakulnak a versek. Nem a megfigyelés, hanem az imaginatív térben.

Sok költeményben a lírai én elérkezik egész a léthatárig, és onnan tárul fel a transzcendencia. A gyermekkort éppen ezért idézi fel a szerző, nem életrajzi oka van, hanem a határ megtapasztalásáról való elmélkedés a cél, a transzcendentális öntudatra ébredésé. Máskor eljut közvetlenül a halálélményig, s az utolsó pillanatban visszalöki magát az életbe – mintegy a transzcendens beavatási rítus részeként. Így élhető át a pillanatnyiségben az időtlenség, mindig élesen szembesítve a kettőt. „A lélek halhatatlanságáról / mindig az elmúlás jut eszembe. / Ha egy pillanatot a boldogság fölé repít, bár tudom, / ujjaim közül elfolyik, mégis markolom, / minél többet vigyek magammal belőle. / Nyári hajnalon ébredve téli reggel szagát érzem, / a könnyű, csillogó jelen ködös emlék csupán. / A legboldogabb pillanatról / akkor van tudomásom, / ha épp múlik, ha rá visszatekintek. / Ezer boldog pillanat emléke csillog, / mint egy nagy, ezüst-kék tó felszíne: / bármikor úszhatok benne, / vagy nézhetem tanúhegyek tetejéről. / Csupán az idő természetéről kell gondolkodnom / a felhők vonulását nézve.” (*A lélek halhatatlansága*)

A nyelvi magatartás szintjén a hagyományos eminens költői beszédet olvassuk, bensőségesen ünnepi megszemélyesítéseket, nagy, a középkori hierarchizált tereket idéző, kozmogonikus természeti képeket, gyönyörű szerelmi hitvallásokat, fennkölt, választékos szóhasználatú, jól hangzó metrikus sorokban. (*L'Harmattan – Könyvpont*)

PAYER IMRE

Főszerkesztő és felelős kiadó: ACZÉL GÉZA

Kiadja az Alföld Alapítvány megbízásából az Alföld szerkesztősége

Tipográfia: Kass János

Szedés, tördelés: Alföld szerkesztősége. Nyomás: PIREHAB Nonprofit Kft. Nyomdaüzeme, Debrecen

Felelős vezető: Becker Norbert vezérigazgató

Index: 25 901 ISSN: 0401—3174

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 4024 Debrecen, Piac u. 68. Telefon és fax: (52) 412-626 — Postafiók száma: 4001 Debrecen 144. — Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. — Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág. Előfizethető közvetlen a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján, Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál (Bp., VIII. ker. Orczy tér 1. tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp., 1900). További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu — Évi előfizetés 7200 Ft, félévi 3600 Ft. — Befizetéskor minden esetben kérjük feltüntetni az *Alföld* irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat nevét.